

KC-229

Seat No. _____

Third Year B. Sc. Examination

March/April - 2013

Mathematics : Paper - IX

(Operation Research)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 105

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(૨) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

૧ (અ) ગ્રાફની મદદથી નીચેનો સુરેખ પ્રોગ્રામ ઉકેલો : ૧૦

ન્યૂનતમ $Z = -x_1 + 2x_2$

જ્યાં $-x_1 + 3x_2 \leq 10, x_1 + x_2 \leq 6$

$x_1 - x_2 \leq 2$ અને $x_1, x_2 \geq 0$

(બ) સિમ્પલેક્સની રીત વડે નીચેનો સુરેખ પ્રોગ્રામ ઉકેલો : ૧૧

ન્યૂનતમ $Z = 10x_1 + 6x_2$

જ્યાં $5x_1 + 3x_2 \leq 30, x_1 + 2x_2 \leq 18$ અને $x_1, x_2 \geq 0$.

અથવા

૧ (અ) ગ્રાફની મદદથી નીચેનો સુરેખ પ્રોગ્રામ ઉકેલો. ૧૦

મહત્તમ $Z = 7x_1 + 3x_2$

જ્યાં $x_1 + 2x_2 \geq 3, x_1 + x_2 \leq 4$

$0 \leq x_1 \leq \frac{5}{2}, 0 \leq x_2 \leq \frac{3}{2}$ અને $x_1, x_2 \geq 0$

(બ) સિમ્પલેક્સની રીત વડે નીચેનો સુરેખ પ્રોગ્રામ ઉકેલો ૧૧

મહત્તમ $Z = 10x_1 + x_2 + 2x_3$

જ્યાં $x_1 + x_2 - 2x_3 \leq 10,$

$4x_1 + x_2 + x_3 \leq 20$ અને $x_1, x_2, x_3 \geq 0$

- ૨ ગોમોરીની કટિંગ પ્લેન રીતથી નીચેનો પૂર્ણાંક સુરેખ પ્રોગ્રામ ઉકેલો :

૨૧

ન્યૂનતમ $Z = x_1 + x_2$

જ્યાં $3x_1 + 2x_2 \leq 5, x_2 \leq 2;$

$x_1, x_2 \geq 0$ અને પૂર્ણાંકો છે.

અથવા

- ૨ ડબ્લુ સિમ્પલેક્સની રીત નીચેનો સુરેખ પ્રોગ્રામ ઉકેલો :

૨૧

મહત્તમ $Z = -2x_1 - x_3$

જ્યાં $x_1 + x_2 - x_3 \geq 5, x_1 - 2x_2 + 4x_3 \geq 8$ અને $x_1, x_2, x_3 \geq 0$

- ૩ (અ) નીચેનો ટ્રાન્સપોર્ટેશન પ્રોગ્રામ ઉકેલો :

૧૦

	D_1	D_2	D_3	પુરવઠો
S_1	8	5	6	120
S_2	15	10	12	80
S_3	3	9	10	80
માંગ	150	80	50	

શરૂઆતનો ઉકેલ N-W કોર્નરની રીતે ઉકેલો.

- (બ) નીચેની એસાઈમેન્ટ સમસ્યા ઉકેલો :

૧૧

		જોબ					
વ્યક્તિ		85	75	65	125	75	A
		90	78	66	132	78	B
		75	66	57	114	69	C
		80	72	60	120	72	D
		76	64	56	112	68	E
			P	Q	R	S	T

અથવા

2

૩ (અ) નીચેની ટ્રાન્સપોર્ટેશન સમસ્યા ઉકેલો :

૧૦

To

		A	B	C	પુરવઠો
From	X	7	3	4	2
	Y	2	1	3	3
	Z	3	4	6	5
માંગ		4	1	5	

(બ) નીચેની એસાઈમેન્ટ સમસ્યા ઉકેલો :

૧૧

એમ્પ્લોઈસ

		I	II	III	IV	V
જોબ્સ	A	10	5	13	15	16
	B	3	9	18	13	6
	C	10	7	2	2	2
	D	7	11	9	7	12
	E	7	9	10	4	12

૪ (અ) ધારો કે $f(x, y)$ એવું છે કે બંને $\max_x \min_y f(x, y)$ ૧૦

અને $\min_y \max_x f(x, y)$ નું અસ્તિત્વ છે. (x_0, y_0) એ

$f(x, y)$ નું સેડલ પોઈન્ટ બનવા માટેની આવશ્યક શરત

$$f(x_0, y_0) = \max_x \min_y f(x, y) = \min_y \max_x f(x, y) \text{ છે}$$

તેમ બતાવો.

(બ) ડોમીનન્સ સિદ્ધાંતની રીતે નીચેની સમત ઉકેલો :

૧૧

ખેલાડી-B \ ખેલાડી-A	B_1	B_2	B_3	B_4
A_1	3	2	4	0
A_2	3	4	2	4
A_3	4	2	4	0
A_4	0	4	0	8

અથવા

૪ (અ) જો $\max_x \min_y f(x, y)$ અને $\min_y \max_x f(x, y)$ નું ૧૦

અસ્તિત્વ હોય તો સાબિત કરો કે $\max_x \min_y f(x, y) \leq$

$\min_y \max_x f(x, y)$.

(બ) ગ્રાફની મદદથી નીચેની રમત ઉકેલો : ૧૧

	ખિલાડી B				
		B_1	B_2	B_3	B_4
ખિલાડી A					
A_1		2	2	3	-2
A_2		4	3	2	6

૫ (અ) નોર્મલ સંભાવના વિતરણ અને નોર્મલ વક્ર નીચેના ૧૦
ક્ષેત્રફળ વિશે ટૂંક નોંધ લખો.

(બ) એક સમતોલ સિક્કાને 6 વખત ઉછાળવામાં આવે છે. ૧૧
તો નીચેની સંભાવનાઓ શોધો :

(૧) 4 છાપ મળે

(૨) ઓછામાં ઓછી બે છાપ મળે.

અથવા

૫ (અ) બેચઝનું પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો. ૧૦

(બ) એક કંપનીમાં દર અડધા કલાકમાં સરેરાશ 4 ફોન આવે છે. ૧૧
એવા ચાન્સ શોધો કે જેમાં :

(૧) ફોન ન આવે

(૨) '2' ફોન આવે.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Each question carries equal marks.

- 1 (a) Use the graphical method to solve the following LPP : 10

$$\text{Minimize : } Z = -x_1 + 2x_2$$

Subject to the constraints

$$-x_1 + 3x_2 \leq 10, x_1 + x_2 \leq 6$$

$$x_1 - x_2 \leq 2 \text{ and } x_1, x_2 \geq 0$$

- (b) Using simplex method solve the following LPP 11

$$\text{Minimize } Z = 10x_1 + 6x_2$$

Subject to the constraints

$$5x_1 + 3x_2 \leq 30, x_1 + 2x_2 \leq 18$$

$$\text{and } x_1, x_2 \geq 0.$$

OR

- 1 (a) Using graphical method solve the following LPP 10

$$\text{Maximize } Z = 7x_1 + 3x_2$$

Subject to the constraints

$$x_1 + 2x_2 \geq 3, x_1 + x_2 \leq 4$$

$$0 \leq x_1 \leq \frac{5}{2}, 0 \leq x_2 \leq \frac{3}{2}$$

$$\text{and } x_1, x_2 \geq 0$$

- (b) Use the simplex method to 11

$$\text{Maximize } Z = 10x_1 + x_2 + 2x_3$$

Subject to the constraints

$$x_1 + x_2 - 2x_3 \leq 10, 4x_1 + x_2 + x_3 \leq 20 \text{ and}$$

$$x_1, x_2, x_3 \geq 0$$

- 2 Solve the following I LPP using Gomory's cutting plane method. 21

Minimize $Z = x_1 + x_2$

Subject to the constraints

$3x_1 + 2x_2 \leq 5, x_2 \leq 2;$

$x_1, x_2 \geq 0$ and integers.

OR

- 2 Use the dual simplex method to solve the following LPP. 21

Maximize $Z = -2x_1 - x_3$

Subject to the constraints

$x_1 + x_2 - x_3 \geq 5, x_1 - 2x_2 + 4x_3 \geq 8$

and $x_1, x_2, x_3 \geq 0$

- 3 (a) Solve the following transportation problem : 10

	D ₁	D ₂	D ₃	Supply
S ₁	8	5	6	120
S ₂	15	10	12	80
S ₃	3	9	10	80
Demand	150	80	50	

Find the initial solution by N-W corner method.

- (b) Solve the following assignment problem. 11

		<i>Job</i>					
		85	75	65	125	75	<i>A</i>
		90	78	66	132	78	<i>B</i>
<i>Person</i>		75	66	57	114	69	<i>C</i>
		80	72	60	120	72	<i>D</i>
		76	64	56	112	68	<i>E</i>
		<i>P</i>	<i>Q</i>	<i>R</i>	<i>S</i>	<i>T</i>	

OR

- 3 (a) Solve the following transportation problem : 10

To

		A	B	C	Supply
From	X	7	3	4	2
	Y	2	1	3	3
	Z	3	4	6	5
		Demand	4	1	5

- (b) Solve the following assignment problem 11
Employees

		I	II	III	IV	V
Job	A	10	5	13	15	16
	B	3	9	18	13	6
	C	10	7	2	2	2
	D	7	11	9	7	12
	E	7	9	10	4	12

- 4 (a) Let $f(x, y)$ be such that both $\max_x \min_y f(x, y)$ 10

and $\min_y \max_x f(x, y)$ exist Necessary condition

for the existence of a saddle point (x_0, y_0) of $f(x, y)$ is that

$$f(x_0, y_0) = \max_x \min_y f(x, y) = \min_y \max_x f(x, y).$$

- (b) Solve the game using dominance principle. 11

Player - A \ Player - B				
	B_1	B_2	B_3	B_4
A_1	3	2	4	0
A_2	3	4	2	4
A_3	4	2	4	0
A_4	0	4	0	8

OR
7

- 4 (a) If $\max_x \min_y f(x, y)$ and $\min_y \max_x f(x, y)$ 10

exists then $\max_x \min_y f(x, y) \leq \min_y \max_x f(x, y)$.

- (b) Solve the following game by graphical method : 11

		<i>Player - B</i>			
		B_1	B_2	B_3	B_4
<i>Player - A</i>	A_1	2	2	3	-2
	A_2	4	3	2	6

- 5 (a) Write a short note on normal probability distribution and area under the normal curve. 10

- (b) A coin is thrown 6 times. Find the probability of getting : 11

- (1) 4 heads
(2) at the most 2 head.

OR

- 5 (a) State and prove Baye's theorem. 10

- (b) A company received on an average '4' telephone calls every '30' minutes : 11

Find the chance that

- (1) no call
(2) '2' call to be received.